

[Comunitari](#)

Escola i educació en el lleure, un tàndem al què cal canviar les rodes?

30/01/2015

Font:

Escola i educació en el lleure, un tàndem al què cal canviar les rodes?

30/01/2015

Resum:

L'educació formal i els esplais i caus tenen múltiples aliances, però els canvis en tots dos àmbits plantegen nous reptes a afrontar.

Fa 50 anys que érem als anys 60 i això, en el món del lleure, vol dir que molts esplais i agrupaments escoltes celebren aquesta dècada aniversaris rodons. Sota l'opacitat del tardofranquisme van néixer moltes entitats de lleure que **educaven d'una manera ben diferent** de la rigidesa de l'escola: substituint les lliçons per les experiències, apartant la teoria per deixar pas a les activitats divertides, canviant la pissarra per "l'aprendre fent".

Han passat molts anys i ara les cançons, el contacte amb la natura, les manualitats, les colònies, el teatre, els projectes... ja no són patrimoni exclusiu del lleure, sinó que formen part del dia a dia de la majoria d'escoles. Quin és, doncs, el **fet diferencial** d'anar al cau o a l'esplai? Com poden interaccionar educació formal i no formal en aquest context?

"(...) Tot i el ritme pausat dels canvis a l'escola, la situació ha agafat a l'esplai, en termes generals, amb el pas canviat: s'han mantingut activitats tot i la duplicitat amb l'escola, i s'ha oblidat l'**esperit pioner-aventurer** dels inicis", opina Juanjo Fernández, consultor pedagògic a la [Fundació Escola Cristiana de Catalunya](#), en un complet article a la [revista Estris 195](#).

L'impacte de l'esplai en els nens i nenes

L'educació en el lleure, però, segueix tenint un impacte molt important. L'esplai té "un **impacte extraordinàriament positiu** en tres dimensions: els infants, les famílies i la comunitat. És un triangle virtuós perquè cada dimensió està connectada i retroalimenta l'altra". Ho explicava al [Diari Ara](#) la directora de l'[Institut d'Infància i Món Urbà \(CIIMU\)](#), Carme Gómez-Granell, arran d'un estudi que avalua l'impacte del [Club d'Esplai Pubilla Cases - Can Vidalet](#) de [Fundesplai](#), que enguany fa 35 anys.

Aquest mateix estudi revela que un 92% de les famílies consideren que els seus fills o filles han millorat en **autonomia i autoconfiança** des que van a l'esplai. Al voltant d'un 80% diuen que ara són més respectuosos, solidaris, cooperatius i tolerants i un 53,3% afirmen que han millorat en el rendiment escolar.

L'impacte del lleure, però, va més enllà. Passar pel cau i per l'esplai inculca el "**virus**" del **compromís cívica** i fa que, sovint, després d'haver-hi passat, els joves s'impliquin en altres causes. "Cal fer també esment del grau de vinculació dels i les activistes socials i polítics catalans amb les entitats d'educació no formal al llarg de la seva trajectòria. Aquest ja era un element molt rellevant a l'hora d'explicar la generació de compromís cívica entre els líders socials i polítics de la Catalunya precrisi, i veiem que encara avui continua sent un factor molt determinant". Així ho explica l'estudi [Nous lideratges en moments de canvi. Reflexions sobre lideratge i transformació social](#), de la [Fundació Jaume Bofill](#).

Escola i lleure, projectes compartits

Els exemples de col·laboració entre educació formal i no formal són múltiples i diversos: entitats que gestionen l'estona de menjador i les extraescolars d'un centre, escoles que fomenten la creació d'un esplai associatiu al poble, agrupaments escoltes que fan "cau" a les aules perquè no tenen local propi...

Més enllà d'aquestes col·laboracions, hi ha projectes concrets que fan un pas més enllà en l'aliança entre escola i

lleure. És el cas del projecte "[Escoltisme urbà. Casals d'estiu escoltes](#)" de la [Demarcació del Barcelonès de Minyons Escoltes i Guies de Catalunya](#), en marxa des del 2008. L'objectiu dels casals és "promoure la creació de nous espais d'educació no formal en temps de lleure per a entorns on l'escoltisme hi és tan necessari com absent, com a punt de partida per a què els propis infants prenguin la iniciativa d'**acció, estima i coneixença del seu barri** així com la pròpia autogestió del seu temps lliure i responsabilitats."

El projecte va iniciar-ser a l'[Escola Mestre Morera](#) de Ciutat Meridiana (Barcelona), amb qui la col·laboració ha anat molt més enllà. A banda d'organitzar els casals d'estiu, seguint al 100% la metodologia educativa de l'escoltisme i el guiatge (treball per projectes, aprenentatge servei, etc.), la Demarcació també s'ocupa de trobar fons per finançar les beques dels infants que l'Ajuntament no cobreix i organitza la formació i selecció dels monitors que fan el casal. Un dels objectius és aconseguir que els monitors se sentin arrelats a l'escola, i s'aconsegueix una gran implicació per part dels joves que, al llarg de l'any, participen de forma voluntària a altres activitats independents del casal.

A banda, la Demarcació (juntament amb altres entitats) és "**padrina**" de l'escola, col·laborant en altres iniciatives al llarg del curs. Concretament, organitzen formacions dirigides al claustre de mestres al llarg del curs escolar, munten activitats de lleure a la festa de l'escola, organitzen colònies pels alumnes de sisè i també una acampada al pati.

Reptes de futur

La vinculació entre educació formal i lleure, però, té encara camí per recórrer. Per la seva banda, l'estudi [Eduquem més enllà de l'horari lectiu. Qualitat, coresponsabilitat i equitat en els menjadors escolars, les vacances i les activitats extraescolars](#), de la [FAPAC](#) i [Fundesplai](#), assenyala quatre reptes de futur del sector: estendre el lleure a l'etapa de l'**educació secundària**, fomentar la **conciliació d'horaris** laborals i escolars, professionalitzar el lleure i convertir-lo en un nou filó d'**ocupació**, i tenir l'**escola pública** com a marc prioritari perquè l'oferta de lleure serveixi per garantir la cohesió social i eviti la discriminació.

Des d'un altre punt de vista, el Parlament de Catalunya va aprovar al novembre una **moció** ([descarregar-la aquí](#)) de reconeixement i mesures de l'educació en el lleure, amb un especial èmfasi en l'**associacionisme educatiu**. La moció reconeix la trajectòria de les entitats d'educació en el lleure, i especialment de l'associacionisme educatiu –caus, esplais i casals de joves de base associativa i voluntària–, i la tasca educativa d'aquestes entitats per al desenvolupament personal i col·lectiu dels infants i joves.

Entre altres punts, la moció instava el Govern a promoure l'accés de les entitats als **equipaments públics** i les instal·lacions municipals; a garantir la continuïtat dels **models de formació** dels moviments associatius, homologant-los amb els nous certificats de professionalitat; a mantenir el suport econòmic dels **convenis** de la Generalitat amb l'associacionisme educatiu, recuperant tan aviat com sigui possible els convenis pluriennals; així com a **reconeix i defensar l'associacionisme juvenil** en general i dissenyar conjuntament amb aquest estratègies per promoure la cultura participativa i d'intervenció en els afers públics per part dels joves, entre d'altres.

Les entitats i diferents grups parlamentaris s'han emplaçat a seguir treballant per incorporar-hi demandes pendents, com fomentar **plans de dinamització** de l'associacionisme educatiu en l'àmbit local; identificar els territoris on la participació dels infants en l'associacionisme educatiu és més feble i planificar mesures per **promocionar-lo**; establir un sistema públic global d'**ajuts, bonificacions i exempcions** per als infants amb més dificultats econòmiques, gestionat i coordinat per la Generalitat; recuperar els **convenis interdepartamentals** entre la Generalitat de Catalunya i l'associacionisme educatiu; adaptar els mecanismes i dates de les justificacions de subvencions a l'associacionisme educatiu a la **realitat associativa**; promoure i enfortir els **grups i casals de joves**, entesos com a projectes associatius, democràtics, autogestionats i liderats per joves; i també augmentar la **singularització** de l'associacionisme educatiu en el marc de l'educació en el lleure en la política pública de les administracions catalanes.

Aquests i altres reptes són els que ha d'afrontar el lleure per seguir tenint vigència i una funció social clara. Tal i com apunta Fernández, abans l'escola era en blanc i negre, i l'esplai, en color. "Ara que l'escola ja és en color, potser ha arribat el moment que **l'esplai sigui... en 3D!**".

Etiquetes: [educació en el lleure](#), [educació no formal](#), [escola](#), [infància i joventut i família](#), [escoltisme i guiatge](#),

[transformació social](#), [caus i esplais](#)

URL d'origen: <https://xarxanet.org/comunitari/noticies/escola-i-educacio-en-el-lleure-un-tandem-al-que-cal-canviar-les-rodes>